

Asia: VN/35716/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi puolustuskeksintöjen salassapidon turvaamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto lakiesitykseen. Saab Finland on ruotsalaisen Saab-konsernin omistama suomalainen puolustusteollisuusyhtiö, joka tekee ja teettää Suomessa paljon tutkimusta ja tuotekehitystä, minka ohessa syntyy myös puolustusteknologiaan liittyviä patentoitavia keksintöjä.

Me Saab Finlandilla pidämme lakiesityksen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina. On perusteltua, että maanpuolustukselle merkityksellisiä keksintöjä koskeva sääntely uudistetaan vastaamaan Suomen Nato-jäsenyyttä, muuttunutta turvallisuusympäristöä sekä puolustusteknologian nopeaa kehitystä. Esityksessä on kuitenkin joitain kohtia, joita tulisi jatkovalmistelussa täsmentää erityisesti kansainvälisesti toimivien puolustus- ja teknologiayritysten näkökulmasta. Puolustukseen liittyvät keksinnöt syntyvät usein globaaleissa konserneissa, monikansallisissa tuotekehityshankkeissa ja teknologia-alueilla, joilla kaupallinen ja puolustusellinen käyttö limittyvät. Tämän vuoksi sääntelyn ennakoitavuus ja menettelyjen selkeys ovat erittäin tärkeitä.

Puolustuskeksinnön soveltamisala

Puolustuskeksinnön soveltamisala jää esityksessä osin avoimeksi. Ennakoitavuuden kannalta olisi tärkeää täsmentää, milloin keksinnöllä katsotaan olevan sellainen merkitys maanpuolustukselle, että salassapitomenettely voi tulla sovellettavaksi. Tämä on erityisen tärkeää kaksikäyttöteknologioissa,

kuten sensoreissa, mikroelektronikassa, tekoälyssä, tietoliikenteessä, ohjelmistoissa ja autonomisissa järjestelmissä. Katsomme, että lain perusteluissa tai soveltamisohjeissa tulisi antaa konkreettisia esimerkkejä siitä, millaiset keksinnöt voivat kuulua sääntelyn piiriin. Muuten vaarana on, että yritykset joutuvat käsittelemään laajaa joukkoa keksintöjä mahdollisina puolustuskeksintöinä, mikä lisäisi hallinnollista taakkaa ja hidastaisi patentointia.

Salassapitopäätöksen vaikutukset

Uuden mallin mukaan puolustusviranomaisen voisi tehdä keksinnöstä salassapitopäätöksen. Tällöin keksintö jäisi hakijan tai patentinhaltijan omistukseen, mutta patenttihakemus pidettäisiin salassa eikä patenttia myönnettäisi ennen salassapitopäätöksen kumoamista. Tämä herättää merkittäviä käytännön kysymyksiä. Tulisi selvittää, voiko keksintöä salassapidon aikana hyödyntää kaupallisesti, käyttää omissa tuotteissa, lisensoida konsernin sisällä tai panna oikeuksia täytäntöön suhteessa kolmansiin osapuoliin. Jos patenttihakemus jää lepäämään pitkäksi ajaksi, patentin käytännön arvo voi heikentyä olennaisesti, koska teknologia kehittyy nopeasti ja markkinaikkuna voi sulkeutua ennen patentin myöntämistä. Pidämme tärkeänä, että salassapitopäätöksille säädetään selkeä uudelleenarviointimekanismi ja riittävän tiukat määräajat. Oikeudenhaltijalla tulisi olla mahdollisuus saada säännöllisesti tieto siitä, onko salassapidon jatkaminen edelleen välttämätöntä.

Patenttihakemuksen käsittely salassapidon aikana

Esityksessä tulisi täsmentää, miten patenttihakemusta käsitellään salassapidon aikana. Epäselväksi jää esimerkiksi, eteneekö hakemuksen tekninen tutkiminen, voiko hakija tehdä muutoksia vaatimukseen ja miten hakijan etuoikeusasema turvataan. Oikeudenhaltijan kannalta ongelmallinen tilanne syntyy, jos hakemus ei etene, mutta samalla keksinnön kansainvälinen suojaaminen ja kaupallinen hyödyntäminen ovat epäselviä tai rajoitettuja. Menettelyn tulisi olla sellainen, ettei salassapito tarpeettomasti heikennä hakijan mahdollisuuksia hyödyntää keksintönsä osana teknologiaansa.

Korvausmekanismi

Esityksen mukaan valtiolla olisi korvausvelvollisuus, jos salassapitopäätöksestä aiheutuu vahinkoa patentinhakijalle tai oikeudenhaltijalle. Periaate on oikeasuuntainen, mutta käytännön toteutus jää epäselväksi. Katsomme, että korvausmenettelyn tulisi olla selkeä, ennakoitava ja tosiasiallisesti käytettävissä. Jos korvauksen hakeminen edellyttää erillistä, raskasta ja näyttötaakaltaan epäselvää prosessia, mekanismi voi jäädä käytännössä hyödyntämättä. Korvattavien vahinkojen tulisi kattaa myös salassapidon aiheuttama patentin arvonmenetykset, menetetyt kaupallistamis- ja lisensointimahdollisuudet, teknologian vanhentuminen sekä kansainvälisen patenttisuojan rajoittuminen.

Ensihakemusvelvoite ja kansainväliset konsernit

Esityksen mukaan Suomessa kotipaikan omaavan hakijan olisi tehtävä ensimmäinen patenttihakemus Patentti- ja rekisterihallitukselle, jos kyseessä on puolustuskeksintö. Tämä voi vahvistaa Suomen asemaa immateriaalisten teollisoikeuksien sijaintipaikkana ja antaa suomalaisille yksiköille perusteen edellyttää, että Suomessa syntyvää puolustuksellisesti merkittävää teknologiaa käsitellään Suomessa. Samalla velvoite voi aiheuttaa käytännössä vaikeita tilanteita kansainvälisissä konserneissa ja kansainvälisessä yhteistyössä. Esityksessä tulisi täsmentää, mikä merkitys on keksinnön syntypaikalla, keksijän sijainnilla, hakijan kotipaikalla, konsernin sisäisellä IPR-omistuksella ja sillä, missä maassa patentointipäätökset tehdään. Eriyisen haastavia ovat tilanteet, joissa keksijöitä on useassa maassa tai joissa suomalainen yhtiö osallistuu keksintöön, mutta hakijana toimii konsernin ulkomainen yhtiö. Pidämme tärkeänä, ettei sääntely johda kansainvälisissä konserneissa mahdottomiin tai kohtuuttoman vaikeisiin patent filing -tilanteisiin. Patentointiprosessit ovat usein aikakriittisiä, ja epäselvyydet voivat vaarantaa etuoikeuden, patenttistrategian ja konsernin sisäisen vastuunjaon.

Nato-keksintösopimuksen käytännön soveltaminen

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa se, että suomalaiset yritykset voivat omistaa salassa pidettäviä puolustuskeksintöjä ja hakea niille suojaa myös muissa Nato-maissa Pääesikunnan luvalla ja salassapitoehdoin. Tavoite on kannatettava. Käytännön menettely jää kuitenkin epäselväksi. Jos hakemus jää Suomessa salassapidon vuoksi lepäämään, tulisi täsmentää, millä edellytyksillä ja missä aikataulussa suojaa voidaan hakea muissa Nato-maissa. Yritysten näkökulmasta on olennaista tietää, miten viranomaisluvut, salassapitoehdot, etuoikeusmääräajat ja kansainvälinen patentointiprosessi sovitetaan yhteen, jotta patentoinnilla saadaan keksinnön hyödyntämiselle tarkoitettu suoja.

Yhteenveto

Me Saab Finlandilla pidämme esityksen tavoitteita kannatettavina, mutta katsomme, että sääntelyä tulisi täsmentää edellä esitetyiltä osin. Sääntelyn tulisi turvata välttämättömät maanpuolustukselliset intressit, mutta samalla mahdollistaa yrityksille tehokas patentointi, kansainvälinen suojaaminen ja keksintöjen kaupallinen hyödyntäminen.

Tornivaara Kristian
Saab Finland Oy

